

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

๑. มหนุตานิ วตฺถุณี อิจฺฉติ มหตี วา ปนสฺส อิจฺฉาติ มหิจฺฉโณ ฯ
ตสฺส ภาโว มหิจฺฉตาติ วิภงฺกวรรณนา ฯ

สนฺตคุณปฺปภาวนตา ปน ปฏิกุคฺคหณฺณ จ อมตฺตลฺลณฺณตา มหิจฺฉตา
นาม ฯ สปิ อิชฺเชกฺโข สทฺธโร สมนโน สทฺธโรติ มํ ชโน ชานาตุติ อิจฺฉติ
สีลวา สมนโน สีลวาติ มํ ชโน ชานาตุติ อิมินา นเยน อากตาเยวาติ
รตฺวินิตเอกงฺกตฺตรวณฺณนา ฯ

สนฺตคุณปฺปภาวนตาติ อิจฺฉาจาเร จตฺวา อตฺตนิ วิชฺชมานสีลธฺตงฺก-
ชฺมมาทิวิภาวนา ฯ ตาทิสสฺส ปฏิกุคฺคหณฺณ อมตฺตลฺลณฺณตาปี โหติ ฯ สปิ
อภิรฺมเม อากตาเยวาติ สมฺพนฺโธติ ตฎฺฎีกา ฯ มหิจฺฉโณ หิ ปุคฺคโล ยถา นาม
กจฺฉปฺปฏฺวาณิไซ ปีลนฺชนภณฺฑกํ หตฺถเณน กเหตุวา อจฺฉนฺเคปี ปกฺขิปิตพฺพยฺตฺตํ
ปกฺขิปิตฺวา มหาชนสฺส ปสฺสนตฺสเสว อสุกํ อสุกํ กณฺหาติ มุเชน สํวิทฺหติ
เอวเมว อปฺปมตฺตกมฺปิ อตฺตโน สีลํ วา คนฺถํ วา ธฺตคฺคณฺ วา อนฺตมโธ
อรณฺณวาสมตฺตกมฺปิ มหาชนสฺส ชานนตฺสเสว ปภาเวตฺตกาโม โหติ
ปภาเวตฺวา จ ปน สกฺกฺเขหิปี อุปนีเต ปจฺเจเย อลนฺติ อวตฺวา กณฺหาติ ฯ
ตโย หิ ปุเรตฺตํ น สกฺกา อคฺคิ อุปาทาเนน สมฺพุทฺโธ อุตฺเทน มหิจฺฉโณ
ปจฺเจเยหิตี ฯ

อคฺคิกฺขนฺโธ สมฺพุทฺโธ จ มหิจฺฉโณ จาปี ปุคฺคโล
พฺหุเกปี ปจฺเจเย เทนฺโต ตโยเปเต น ปุเรยตี

วิภงฺกวรรณนา ฯ

๒. เอวํ ปจฺเจยปฺปิจฺฉปฺปฏฺธิปทํ ปุเรตฺตกาเมน ปฏิกุคฺคหณฺณ มตฺตลฺลณฺนา
ภวิตพฺพํ ฯ เอวํ โหนฺโต หิ สนฺตคฺคฺโข นาม สนฺตคฺคฺจสฺส จ อตฺตริจฺฉตาทโย
ปาปชฺมมา ปหิยนฺติ ฯ เตนสฺส สนฺตคฺคฺจฺจ มงฺกนฺติ วุจฺจตี ฯ สนฺตคฺคฺจา หุตฺวา

สุคติ คจณนตา ปน คณนปถั วัตติกกนตา ฯ กิ วตถุนา ฯ สนนตฺถุธิยั จิโต
 ปน อริยมคฺคํ ปาปฺณาติ ฯ เตนสฺส สา อริยมคฺคสมฺภาโรติ วุจฺจติ ฯ ปาจิณ-
 ขณฺฑทราชีวาสิกปฺปสุถฺติกตฺเถโร เจตถ นิตฺสสนํ ฯ วตถุํ เหฏฺฐา จีวรสนฺโตเส
 วุตฺตเมว ฯ

สนนตฺถุโจ จ นาม ขคฺควิสาณสฺทิสฺโส โหติ ฯ เตน สามณฺยผลาทิวณฺณนํ
 โส ชียา มุตฺโต สโร วีย ยฺยูธา ปกฺกนฺโต มตฺตหตฺถิ วีย จ อิจฺฉิตฺติจฺฉิตฺตํ
 เสนาสนํ วนสณฺฑํ รุกฺขมฺมูลํ วนปพฺภารํ ปรีกฺขณฺชนฺโต เอโก ติฏฺฐติ เอโก
 นิสิตฺติ สพฺพิริยาปเถสุ เอโก อหฺตฺติโย

จาคฺคทฺทิสฺโส อปฺปปฏิโฆ จ โหติ

สนนตฺตฺสมาโน อิตฺริตฺเรน

ปรีสฺสยํ สหิตา อณฺมภิ

เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโปติ

เอวํ วนฺณิตฺตํ ขคฺควิสาณกปฺปตฺตํ อาปชฺชตฺตีติ วุตฺตํ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มครเป็นไทย

๑. อรรถกถาวิภังค์ว่า บุคคลย่อมปรารถนาวัตถุใหญ่ ก็หรือว่า ความปรารถนาของบุคคลนั้นใหญ่ เหตุนั้น บุคคลนั้น ชื่อว่า มหิจุโ (ผู้มีความปรารถนาวัตถุใหญ่หรือผู้มีความปรารถนาใหญ่) ฯ ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีความปรารถนาใหญ่นั้น ชื่อว่า มหิจุตา ฯ

อรรถกถารวินิตสูตรและเอกนิบาตอังคตตรนิกายว่า ก็ ความอวดอ้างคุณที่มีอยู่ และความเป็น ผู้ไม่รู้จักประมาณในการรับชื่อว่า มหิจุตา ฯ แม้ มหิจุตา นั้น มาแล้วโดยนัยนี้ว่า คนบางคนในโลกนี้ เป็นผู้มีศรัทธา ย่อมปรารถนาว่า ชนจรรู้เราว่า เป็นผู้มีศรัทธา เป็นผู้มีศีล ย่อมปรารถนาว่า ชนจรรู้เราว่า เป็นผู้มีศีล ดังนี้แล ฯ

ฎีการวินิตสูตรและเอกนิบาตอังคตตรนิกายนั้นว่า การตั้งอยู่ในอิฉาจาร แล้วอวดอ้างคุณมีศีลและรุดงกรรมเป็นต้น ที่มีอยู่ในตน ชื่อว่า สนุดคุณุปภวานตา ฯ แม้ความเป็นผู้ไม่รู้จักประมาณในการรับ ย่อมมีแก่บุคคลเช่นนั้น ฯ สัมพันธ์ว่า แม้ความเป็นผู้ไม่รู้จักประมาณนั้น ก็มาแล้วในอภิธรรมเหมือนกัน ฯ

อรรถกถาวิภังค์ว่า จริงอยู่ คนมักมาก ย่อมเป็นผู้ปรารถนาเพื่อจะอวดอ้างศีล คันณะ หรือรุดงคักคุณแม้มีประมาณเล็กน้อย โดยที่สุดเพียงการอยู่ในป่าของตน แก่มหาชนผู้รู้เห็นเทียว เหมือนพ่อค้ามีห่อของไว้ที่ชายพก หรือใช้มือถือห่อเครื่องประดับแล้ว ใส่ของที่ควรใส่ลงแม้ในพก เมื่อมหาชนเห็นอยู่นั้น แล ย่อมจัดแจงด้วยปากว่า เจริญรับสิ่งโน้น ๆ ฉะนั้น ก็แลครั้งอวดอ้างแล้ว ย่อมรับปัจจัยทั้งหลายที่เขานำเข้ามาแม้ด้วยเกวียนทั้งหลาย ไม่พูดว่า พอละ ฯ จริงอยู่ สภาพ ๓ อย่าง อันใคร ๆ ไม่อาจจะให้เต็มได้ คือไฟไม่อาจให้เต็มได้ด้วยเชื้อ มหาสมุทรไม่อาจให้เต็มได้ด้วยน้ำ คนมักมาก ไม่อาจให้เต็มได้ด้วยปัจจัยทั้งหลาย ฯ

บุคคลให้ปัจจัยแม่เป็นอันมาก ก็ไม่พึงยังแม่สภาพ
ทั้ง ๓ เหล่านี้ คือ กองไฟ ๑ มหาสมุทร ๑ แม่
คนมักมาก ๑ ให้เต็มได้ ฯ

๒. ภิกษุผู้ประสงค์จะบำเพ็ญปฏิบัติอันเนื่องด้วยความมักน้อยใน
ปัจจัย พึงเป็นผู้รู้จักประมาณในการรับ ด้วยอาการอย่างนี้ ฯ จริงอยู่ภิกษุผู้เป็น
อยู่ด้วยอาการอย่างนี้ ชื่อว่า เป็นผู้สันโดษ และภิกษุผู้สันโดษ ย่อมละบาปกรรม
ทั้งหลายมีความเป็นผู้มักมากเป็นต้นได้ ฯ เหตุนั้น ความสันโดษของภิกษุนั้น
พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า เป็นมงคล ฯ ก็ภิกษุทั้งหลายเป็นผู้สันโดษ
ไปสู่สุคติ นับไม่ถ้วน ฯ ประโยชน์อะไรด้วยเรื่อง ฯ ก็ภิกษุผู้ตั้งอยู่ใน
ความสันโดษ ย่อมบรรลุนิรมรรค ฯ เหตุนั้น ความสันโดษนั้นของภิกษุนั้น
พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า เป็นเครื่องอุดหนุนนิรมรรค ฯ ก็ในเรื่องนี้
มีพระเถระผู้ทรงผ้าบังสุกุลเป็นวัตร ผู้อยู่ในปาจิณฉันทราชีวहारเป็นอุทาหรณ์ ฯ
เรื่อง ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้แล้วแล ในจิวรสันโดษในหนหลัง ฯ

ก็ธรรมดาภิกษุผู้สันโดษ ย่อมเป็นผู้เช่นกับนอแรด ฯ เหตุนั้น ใน
อรรถกถาสามัญญผลสูตรเป็นต้น ท่านจึงกล่าววว่า ภิกษุผู้สันโดษนั้น บริโภค
เสนาสนะที่ตนปรารถนาแล้ว ฯ คือราวป่า โคนไม้ ชายป่า ยืนคนเดียว
นั่งคนเดียว อยู่คนเดียวไม่มีเพื่อนในอิริยาบถทั้งปวง คุจลูกศรที่พันไปจากสาย
และคุจข้างซับมันหลีกไปจากโฆลงณะนั้น ย่อมถึงความเป็นผู้เช่นกับนอแรด
ที่ท่านพรรณนาไว้อย่างนี้ว่า

ภิกษุผู้สันโดษ ย่อมเป็นผู้อยู่ในทิศทั้ง ๔ และเป็นผู้
ไม่กระทบกระทั่ง สันโดษอยู่ ด้วยปัจจัยตามมีตามได้
ครอบงำเสียซึ่งอันตรายทั้งหลาย ไม่หวาดเสียว
เป็นผู้เดียว เช่นกับนอแรด พึงเที่ยวไป ฯ